

concerto
BUDAPEST

Moz art nap

2023. március 5.

vasárnap 11.00 | 14.00 | 16.30 | 19.30

Zeneakadémia

1 nap | 4 koncert

Művészeti vezető: Keller András

Házigazda: Takács-Nagy Gábor

Rezidens művész: Mihail Pletnyov

Keller András
a Mozart-nap
művészeti vezetője

© Emmer László

*Ó, Mozart, halhatatlan
Mozart – egy tisztább, jobb,
boldogabb életnek mily sok,
mily végtelenül sok örökké
megmaradó nyomát védted
be muzsikáddal
mindnyájunk lelkébe!”*

(Franz Schubert)

„Mozarttal segíteni lehet a világon. Zenéjére van egy szó, ami közhelyesen hangzik, mégis igaz: hogy „örök”. Egy olyan csodája az emberi kultúrának, ami beláthatatlan, mint az univerzum.” – vallja Keller András, a Mozart-nap megálmodója és művészeti vezetője, a Concerto Budapest Kossuth- és Prima Primissima díjas zeneigazgatója, aki az idei évben is rendkívül sokszínűen állította össze e tematikus nap programját.

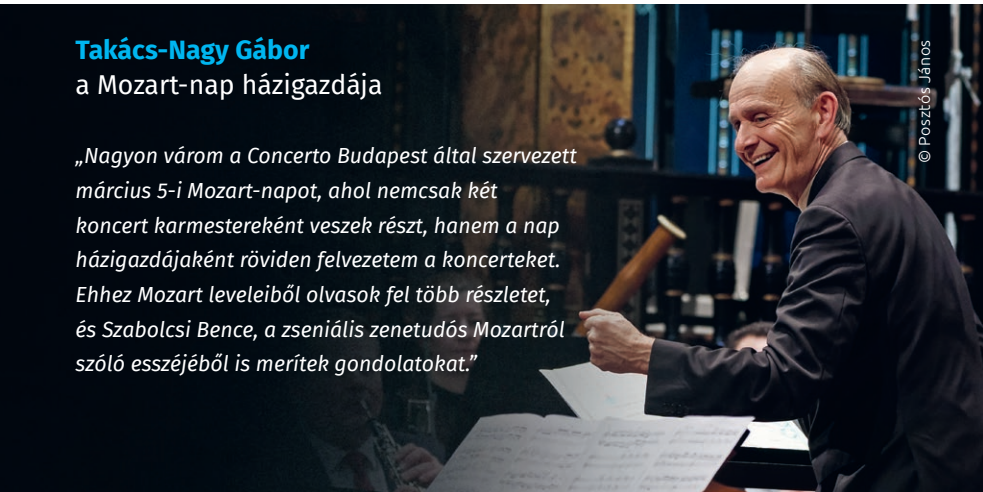
A Concerto Budapest 2018 óta évről évre egynapos koncertsorozatot szentel Wolfgang Amadeus Mozartnak. Idén immár hatodik alkalommal idézik meg a klasszikus zene örökérvényű mesterének szellemét remekműveinek megszólaltatásával.

Négy koncerten hallgathatjuk meg Mozart gazdag életművének gyümölcseit, kamara- és versenyműveitől egészen a szimfóniákig. Felcsendül a *Prágai-*, a *Jupiter-* és a *g-moll szimfónia*, az *Esz-dúr szimfónia* és az *Esz-dúr sinfonia concertante*, a *c-moll* és *d-moll zongoraverseny*, a *g-moll zongoranégyes* és az *Esz-dúr zongoraötös* is.

„A Mozart-nap valójában attól különleges, hogy aznap a legnagyobb szeretetünket neki dedikáljuk.” – Keller András ezt idén olyan alkotótársakkal teszi, mint Takács-Nagy Gábor, a nap házigazdája és vendégkarmestere, Mihail Pletnyov, a Concerto Budapest 2022/23-as évadának rezidens művésze, Kelemen Barnabás, Kokas Katalin, valamint a Keller Quartet, a Liszt Ferenc Kamarazenekar és a Concerto Budapest hangszeres művészei.

Takács-Nagy Gábor a Mozart-nap házigazdája

„Nagyon várom a Concerto Budapest által szervezett március 5-i Mozart-napot, ahol nemcsak két koncert karmestereként veszek részt, hanem a nap házigazdjaként röviden felvezetem a koncerteket. Ehhez Mozart leveleiből olvasok fel több részletet, és Szabolcsi Bence, a zseniális zenetudós Mozarról szóló esszéjéből is merítek gondolatokat.”

11.00 | **NAGYTEREM**

Mozart-nap 1. Nyitókoncert

MOZART: c-moll zongoraverseny, K. 491

1. *Allegro*
2. *Larghetto*
3. *Allegretto*

MOZART: D-dúr (Prágai) szimfónia, K. 504

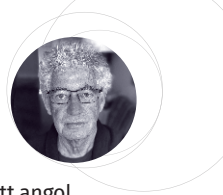
1. *Adagio-Allegro*
2. *Andante*
3. *Finale (Presto)*

Mihail Pletnyov zongora

Concerto Budapest

Vezényel: Takács-Nagy Gábor

Amikor Beethoven együtt sétált Johann Baptista Cramerrel, a németből lett angol muzsikussal Bécsben, egy nyitott emeleti ablakból hallották, hogy valaki Mozart *c-moll zongoraversenyét* játszotta. Beethoven a legenda szerint felsóhajtott: „Cramer, mi sose leszünk képesek ilyesmire.” Brahmsot annyira elbűvölte a darab, hogy a művészet inspirációkkal teli remekművének nevezte. Zenetudósok sorra szinte révületben nyilatkoztak a valaha komponált egyik legnagyobb zongoraversenyről, a felmagasztaló dicséreteknek nincs is vége, de sommázata igen: a *c-moll zongoraverseny* a művészetek egyik legnagyobb vívmányának számít azóta, hogy 1786. április 7-én elhangzott a bécsi Burgtheater már lebontott első épületében. Ám a megjelent közönség inkább meghökkent, mintsem ovációzott: a Larghetto kivül a többi tétel nem volt olyan, amelyet a zenekedvelők akkor elvártak egy tipikus versenyműtől, attól az ünneptel Mozartól, aki pár hete az elbűvölő szépségű *A-dúr zongoraversennyel* örvendeztette meg őket. Való igaz, hogy a versenyművek között különös és formabontó a *c-moll* merengő sötétsége, a kétségbeesett érzelmek sűrűsége és a Mozart zenéjében ritkán előforduló szólista-zenekar drámai kontrasztja. Személyes, bensőséges, egy élethelyzettel szembeni keserű tiltakozásnak is felfoghatnánk a művet, ha nem tudnánk, hogy Mozartnak nemhogy nem volt oka a panasza, de pályája egyik zenitjére érkezett. Jóformán egyidőben írta meg a 22. és a 23. zongoraversenyt, no meg a vígoperák *Magnus* opusát, a *Figaró házasságát*. Megérezte volna, hogy lassan kimegy a divatból Bécsben? Baljós árnyakat látott? Vagy a zseni búvkörében ez a szeszély, a kesergéssel való játék, a végzetten való kacérkodás izgalma vonzotta?

A nyitótételben semmi sem normális a mozarti kontextushoz képest. Itt a legnagyobb a zenekar, amelyet valamennyi zongoraversenye között igényelt a szerző. Minden korábbi műhöz képest hosszabb a bevezető, a főtéma pátoszos és szaggatott, a fúvósokat szólistaként és kórusként is alkalmazza, mint-ha szólóverseny és szimfonia concertante között lennének valahol. A Larghetto ezzel szemben letisztult nyugalmat és transzcendens gyönyörűséget, napfényes reflektiókat áraszt. A zárótételben pedig Mozart újabb kihívás elé állítja magát a főtéma és a variációk ütköztetésével, amely nem győzedelmes, inkább a *c-moll*-ra jellemző komor és indulatos rohanásban ér véget.

D-dúr „Prágai” szimfónia K. 504

Olyan pletykák kezdtek el keringeni, hogy maga a sztár is eljön a városba, hogy koncerteket adjon. A város felbolydult, a rajongók egymás között osztották meg a hírt, 1786 végén Mozart volt a divat Prágában. Legutóbbi operája, a *Figaró házassága* elkápráztatta az ottani zenekedvelőket, a kritikák elragadóak voltak. Soha, egyetlen darab sem váltott ki akkora szenzációt, mint ez, amelyet itt már többször határtalan taps kísért - számolt be a városi Oberpostamtzeitung. És valóban, Mozart eljött, feleségével, muzsikustársaival, szolgájával és kutyájával, hogy megfürödjön ebben a dicsfényben, különösen a bécsi közönség ingatag hangulatváltásai után. A nyilvános fellépések csúcsa alighanem 1787. január 19-én történt a Nemzeti Színházban, ahol első ízben hangzott fel az a szimfónia, amelyet a helyszín miatt „Prágai”-nak ismerünk. Hogy milyen sikerrel? Mozart korai életrajzírója Franz Niemetschek szerint, aki jelen volt a koncerten: olyan elsöprő benyomást tett ránk, hogy úgy éreztük, megbabonáztak.

A szimfóniának három tétele van, nem pedig az addigra hagyományos négy, Mozart a menüettet hagyta el. Valószínűleg az első tétel szokatlan hossza miatt, amelyre sokan úgy gondolnak, mint a leghosszabb és legkifinomultabb lassú bevezetőre, amelyet addig írtak bármilyen nagy szimfóniához. Ebben a tételben történik az első különlegesség: a tónusos D-dúr impozáns hangzását Mozart mollban folytatja, hogy sötétebb árnyalattal fonja körbe a zenét, sok különböző, egymástól független dallamsor játszódik egyszerre. Az ilyen ellenpontozásnak Mozart mestere, a hangvétel pedig a *Don Giovanni* nyitányának előlegezése, és a második tételben is hallhatjuk majd ezt az előhangot Don Giovanni és Zerlina duettjében. A lírai Andante talán a kontrapontozás miatt érzelmileg a legváltozatosabb, amit Mozart szimfóniában komponált, és ennek a tételnek a szonátaforma elrendezése a *Prágai szimfónia* nagyszerűségének újabb példája. A finálé újabb zenei idézet a *Figaró házasságából*, Susanna és Cherubino duettje, rövid, pörgő a Presto, a textúra gyakran változik a teljes zenekartól a fúvós kórusig. A gyors módváltások repítenek minket a várt, immár győzedelmes vég felé.

Mozart a *Don Giovanni* megrendeléssel a zsebében tért haza Bécsbe. Kell-e nagyobb győzelem?

14.00 | NAGYTEREM

Mozart-nap 2.

Zongoranégyes és zongoraötös

MOZART: g-moll zongoranégyes, K. 478

1. *Allegro*
2. *Andante*
3. *Rondo*

MOZART: Esz-dúr zongoraötös, K. 452

1. *Largo - Allegro moderato*
2. *Larghetto*
3. *Allegretto*

Mihail Pletnyov zongora, **Keller Quartet (Keller András** hegedű, **Szűcs Máté** brácsa, **Fenyő László** cselló) **Horváth Béla** oboa, **Klénján Csaba** klarinét, **Mohai Bálint** fagott, **Tóth Bálint** kürt, **Horváth Béla** oboa, **Klénján Csaba** klarinét, **Mohai Bálint** fagott, **Tóth Bálint** kürt

g-moll zongoranégyes K. 478

Vajda János

Jól emlékszem, hogy ismertem meg a K.478 g-moll zongoranégyest. Rádióból szinte mellbevágott Bernstein és a Juilliard kvartett-tagok előadása, és vártam, mikor hallhatom újra. Nemsokára Kiss Gyula a Tátrai trióval játszotta és mintha egy más művet kaptam volna. Jó példája volt a zeneművek sokoldalúságának, az előadók kreativitásának.

A „kamarazene” a késő barokktól a korai klasszicizmusig amatőrök szabadidős elfoglaltsága volt. A zeneszerzők versenyművekben, szimfóniákban mutatták virtuozitásukat, bonyolult szerkezeteket építő tudásukat. Mozart kiforrott kamaraműveiben nemcsak képzett előadókat igényelt, hanem újat is hoztátett: belső komolyságát fejezi ki. Úgy tűnik, ő találta fel a zongoranégyes formát. Csak kettőt hagyott ránk, de a legjobbak közé tartoznak. A problémát – hogyan lehet megőrizni a hangszerek függetlenségét, és adni érdekeset a brácsának, amit még zongoratriók nem játszottak – Mozart könnyedén megoldotta.

A g-moll Alfred Einstein szerint Mozart „sors-hangneme”.

Az 1. tétel az emlékezetes témával telített, de a kidolgozás az, ahol az újítás történik. A zenetudomány „a fő témák szabad fantáziájának” nevezi a kidolgozást. Ebben a műben ahelyett, hogy csupán téma-újítói zsenialitását élne ki, Mozart az „elveszítjük önmagunkat, hogy megtaláljuk önmagunkat” drámai szerkezettel áll elő. Annyira eltávolodik a kiindulási ponttól, hogy a visszatérés menete feszültté válik: hogy is fog visszatérni? Helyenként a nyitótéma beleszól a kidolgozásba, hogy átadja helyét más modulációknak. A 10 perces tétel utolsó percében érkező szilárd talajra, egy tökéletes mini-kóda formájában. A 2. tétel elegáns, játékosan kezdődik, változó hangsúlyokkal B-dúr Andante szonátaformában, kidolgozás nélkül, egyszerre díszes és melegen lírikus. A 3. tétel ugyan az első tétel ellentétéként vidám, naiv rondóként indul a zongorán, a vonósok azonnali újrafogalmazásában „antirondóvá” alakul, mert ahelyett, hogy epizódok váltakoznának 1 vagy 2 fő témával és az ötletcsoportok nagyjából ugyanabban a sorrendben fordulnának elő, nem biztos, mikor tér vissza a kezdeti téma, hanem átmeneti szakaszokkal vegyül.

A mű formailag is szinte forradalmi és ellentétes volt Wolff, a püderes parókafü-zeneszerzőről alkotott képpel.

A zongoranégyesek keletkezéstörténete valóságos krimi. A 200 éve élő általános felfogás Nissen Mozart-életrajzán alapul. Mozart özvegye későbbi férjét bízta egy életrajz összeállítására, amit, ma már ismert, valójában a vázlatok alapján Feuerstein írt meg 1828-ban. Eszerint Mozartot Hoffmeister bécsi zenekiadó, harmadrangú zeneszerző bízta meg 1785-ben egy három kvartettből álló sorozatra. Az első g-moll októberben készült el, és Hoffmeister az amatőr vevőkör számára nehézként tartva elküldte a díj megbeszélte előlegét, azzal a feltétellel, hogy felbontják a szerződést. Ennek ellenére Mozart 1786. júniusban elkészítette az Esz-dúr kvartettet, amelyet az Artaria cég fogadott be és a harmadik nem valósult meg. Izgalmas, hogy a g-moll mű születésekor a 15 éves Beethoven is írt 3 zongoranégyest Bonnban, számozás nélkül egyszerűbb formában és tematikával, de olvasható sematikus zongoranégyes-partitúra magától Hoffmeisterrel mintegy demonstrálva, hogy övé az újítás és így kell annak hangzania. Újabb alapos, a kiadások nyomdai metszeteire és levéltárakra kiterjedő kutatások rekonstruálták, hogy Hoffmeister nem volt abban a helyzetben, hogy előlegat adjon. Mozart egyidejű leveléből tudható: épp ő ajánlott fel Hoffmeister előfizetéses ki-

adói szisztémájához kamaraművet, ami öntörvényűen formálódott trióból zongoranégyessé. A semmiképp sem mellékszereplő brácsaszólamot magának szánta. A 3 mű helyett 2 pedig nem torzó, hanem a *C-dúr-g-moll vonósötös-pár* (K.515-516) és a *g-moll-C-dúr szimfónia-pár* (K.550-551) elődje, miként az ugyanezen 2 évben írt *d-moll-C-dúr*, illetve *c-moll-C-dúr zongoraverseny-párok*.

Esz-dúr zongoraötös K. 452

Mozart fúvósművei közül az egyik legvonzóbb a K.452 zongorára, oboára, klarinétra, kürtre és fagottra írt ötös, amelyet 1784. márciusban fejezett be. Az első előadásra nagybőjtör került sor a Burgtheaterben, amelyről apjának számol be: „Írtam két nagyversenyt (K450 és K451), majd egy kvintettet, az váltotta ki a legnagyobb tapsot. Magam életem legjobb művének tartom... Bárcsak hallhattad volna!” A hangszerek zongorával való kombinálása példátlan. A széli tételekben összefonódnak a zongorával, kihozva a zene líraiságát és pattogóan vidám, szerenádszerű karakterét; a zongora szólam vezeti az együttest, de soha nem nyomja el a fúvósokat, könnyed szellemességgel és virtuóz érzékkel kezeli őket. A második tételben Mozart érzékenysége a fúvósok és a zongora egyensúlyára kiváló, gazdag hangszínekkel, melyeket a különféle párosítások idéznek elő, rövid szólórészek minden hangszerehez. A finálé rondó vidám epizódokkal. Kifejező csúcspont a „cadenza in tempo”, amelyet mind az öt hangszer játszik a főtéma utolsó megfogalmazása előtt.

16.30 | NAGYTEREM

Mozart-nap 3.

Szimfónia és sinfonia concertante

MOZART: Esz-dúr sinfonia concertante, K. 364

1. *Allegro Maestoso*
2. *Andante*
3. *Presto*

MOZART: Esz-dúr szimfónia, K. 543

1. *Adagio; Allegro*
2. *Andante con moto*
3. *Menuetto e Trio*
4. *Allegro*

Kelemen Barnabás hegedű

Kokas Katalin brácsa

Liszt Ferenc Kamarazenekar

(Művészeti vezető: **Várdai István**)

Koncertmester: **Tfirst Péter**

Vezényel: **Takács-Nagy Gábor**

Esz-dúr sinfonia concertante, K. 364

Körner Tamás

A 18. század második felének kedvelt műfaja volt a szimfónia és a concerto között átmenetet képező hibrid műfaj, a sinfonia concertante. A főleg Mannheim és Párizs virtuóz zenekara számára készült darabok nem titkolt célja az volt, hogy megmutassák, mire képesek a kor kiemelkedő zenészei, ha hozzájuk hasonló hangszeresekkel állnak egy színpadon. A zenekar szerepe másodlagos volt, a hangsúly a két vagy több szólista viszonyán, nem a szólisták és a zenekar kapcsolatán volt. Mozart nem lett volna Mozart, ha beérte volna ennyivel. Zseni volt, de a zseninek is tanulnia kellett az új műfajt, amelyet előbb Mannheimben, majd Párizsban is-

mert meg. Első próbálkozása a párizsi Concert Spirituel koncertsorozat zenekara számára írt, négy fűvös hangszert és zenekart használó darab volt, de ez elveszett, csak találgatni lehet, mennyiben kapcsolódott a kor divatjához. Fennmaradtak ugyanakkor töredékes szinfonia concertantéi, egy zongorára és hegedűre írott műből 120 ütem, egy hegedűre, brácsára és csellóra írt darabból 134 ütem. Mindkettő komponálását abbahagyta, csak találgatni lehet, vajon azért-e, mert kiderült, előadásukra nincs mód, vagy azért, mert a hangszer-összeállítás megoldhatatlan formai problémát jelentett a számára. Akárhogy is történt, következő szinfonia concertantéja, a hegedűre és brácsára írt, a mai hangversenyen elhangzó *Esz-dúr* darab már teljes fegyverzetben mutatja be a műfajt megújító, a zenekar szerepét a két szólóhangszerrel azonos szintre emelő zseniális zeneszerzőt. Akkoriban a brácsák hangereje jelentősen elmaradt a hegedűkétől. A problémát megoldandó az *Esz-dúr* hangnemű darab brácsa szólamát Mozart D-dúrban írta, előírva a brácsahúrok fél hanggal feljebb „tekerését”, amitől a feszebb húrok markánsabban szóltak. A mai brácsáknál erre a trükkre már nincs szükség. A mű máig a zeneirodalom egyik legtöbbet játszott darabja, több tucat lemezfelvételéből sok mára legendás, elég, ha a Primrose-Isaac Stern, a Primrose-Heifetz, a Perlman-Zukerman, a Menuhin-Barshai, vagy a a Kremer-Kashkashian felvételeket említjük.

Esz-dúr szimfónia, K. 543

Mozart utolsó három szimfóniája a hihetetlenül gazdag életműből is kiemelkedik. A ma este elhangzó, 1788 nyarán komponált 39. *Esz-dúr szimfónia*, ha kevésbé népszerű is, semmivel nem marad el a csúcsként számon tartott 40., „nagy g-moll” és az utolsó, 41., „Jupiter” szimfónia mögött. Akad olyan vélemény is, például Nikolaus Harnoncourt-é, hogy Mozart a három szimfóniát egyetlen, grandiózus triptichonnak szánta: ennek bizonyítéka lenne a 39. szimfónia monumentális bevezető része és az, hogy záró tételéből hiányzik a kóda. A készülő *Esz-dúr szimfóniáról* Mozart szabadkőműves páholytársának, Puchbergnek írt levelében olvashatunk először: az anyagi nehézségekkel küszködő zeneszerző a felvett kölcsönök visszafizetésének garanciájaként ír a darabról. Bemutatóját Mozart alighanem Bécs akkor megnyíló második kaszinójának estélyén tervezte, olyannyira, hogy erre két tiszteletjegyet is küldött Puchbergnek, de hogy a koncert végül megvalósult-e, vagy érdeklődés hiányában elmaradt, nem tudjuk. A darab első, hitelesen igazolt előadása az akkor már halott Mozart 1792 márciusában Hamburgban rendezett emlékkoncertjén volt. Egy bizonyos Iwan Anderwitsch, aki ott volt a hangversenyen, hosszú, lelkendező beszámolóban számolt be a darabról, amely lenyűgözte a hallgatóságot: „A monumentális bevezetés még a leghidegebb, legérzékletlenebb hallgatót is meglepte, ha beszélgetni is lett volna kedve, nem tudott nem figyelni a zenére, csupa fül lett... A szakértők és zeneszeretők láthatóan szinte megbénultak, többen bevallották, soha nem hitték volna, hogy valaha is ehhez hasonlót és ilyen csodálatos előadásban fognak hallani Hamburgban.”

KOKAS KATALIN KELEMEN BARNABÁS © Csibi Szilvia

TAKÁCS-NAGY GÁBOR
© Felvégi Andrea

MIHAIL PLETINOV
© Pozsztos János

MOHAI BÁLINT © Felvégi Andrea

TÓTH BÁLINT © Mudra László

HORVÁTH BÉLA © Mudra László

KLENYÁN CSABA © Pozsztos János

19.30 | NAGYTEREM

Mozart-nap 4. Zárókoncert

MOZART: g-moll szimfónia, K. 550

MOZART: d-moll zongoraverseny, K. 466

– szünet –

MOZART: C-dúr (Jupiter) szimfónia, K. 551

Mihail Pletnyov zongora

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

Dr. Asbót Richard

Az 1788-ban született „nagy” g-moll szimfónia egyike azon zeneműveknek, melyeket az első hangoknál felismerünk. Nem kell bemutatnunk a d-moll zongoraverseny *Románc*-át sem és természetesen a *Jupiter szimfóniát* sem. Ezek a művek legjobb barátaink közé tartoznak. Olyan barátaink, akikkel minden találkozás egy élmény.

Mozartnál a zene „története” egy képzeletbeli színpadon játszódik. Karakterek, érzelmek szólalnak meg, dialógusok feszülnek egymásnak: szerelem, hűség, ármány és csalódás. Örömet és bánatot hallunk szólóban, duettben, sokszereplős fináléban. Érdemes a zenét hallgatva beleélni magunkat ezekbe a „történetekbe”.

g-moll szimfónia (No 40) KV. 550

- I. **Molto allegro.** A vonósok vezetésével minden hangszercsoport bemutatkozik, részt vesz a lendületes téma kibontásában. Az expozíció lezárása után a kidolgozás már a témától való búcsúzást készíti elő, majd a tétel a téma többszöri feldarabolás, átcsoportosítása, visszatérése után, a lendület megtartásával záródik.
- II. **Andante.** Indítása a kürtök orgonapontjára épülő, szinte Haydn-i idill, ringatózó, ábrándozó sehova-se-sietünk életkép. A kottaképben igazi forte nincs is, legfeljebb néhány indítás, hangsúly jelzője. A tétel „Andante” megjelölése egy elegáns, nyugodt parkban sétáló urak, hölgyek képét idézi fel.

- III. **Allegretto.** Menüett, de ehhez képest kemény, határozott ritmusú. Nem a rokokó bálterem világa, sokkal inkább a zeneszerzői fegyelmet, az ellenpont-szerű építkezést példázza. A trió sokkal lágyabb, de a visszatérés újra a valóság keménységét, akár Bach-i önuralmát hozza.
- IV. **Allegro assai.** Gyors, könnyed, de nem hajszolt, valódi Mozart finálé. A szereplők a közönség felé fordulnak és szellemesen összegzik az eseményeket, még a drámát is! De vér nem folyik, a fel-feltörő dallamkitörések lekerekítik, lezárják a („szín”-)darabot.

d-moll zongoraverseny (No 20) KV. 466

- I. **Allegro.** A zenekari bevezetés Allegro („vidám”) megjelöléséhez képest sötét, baljós, szinte az Éj királynőjét idézi. A zongora megszólalása már lágyabb, a bevezetés zárótémájához kapaszkodó. A vágyak sóhajai mögött azonban a gyors futamok, viharszerű zenekari betétek jelzik – amint az egy „első felvonáshoz” dramaturgiailag illik is -, hogy a szereplők között talán nincs minden rendben. A zenekar és a zongora újra és újra megpróbálják a béke látszatát kelteni, de a sóhajok túl nagyok, a háttér izgatott és a kadencia csillogása után igazából nem is lepődünk meg a zárlat drámaiságán – és fájdalmas elfojtásán.
- II. **Romance.** Evvel a fájdalommal indul a mű második tétete. Ha előbb az Éj királynőjét idéztük, itt Pamina d-moll (nem véletlen!) áriája az elemzők megszokott párhuzama. A melódia mind a zongorán, mind a zenekar válaszaiban emberi léptékű, levegős. A szólista szerényen, drámai külsőségek nélkül, megadóan panaszkodik. A zenekar megértően válaszol. De lám, egyszer csak megszakad az önuralom és hirtelen, a gátakat áttörve, szaggatott kísérettel tör fel a fájdalmak árja. Aztán rövid, bocsánatkérő visszakozás után újra a bevezetés csendes megadását halljuk: panasz, fájdalom van – megoldás nincs.
- III. **Allegro assai.** Vagy mégis van? A harmadik tétel a befelé forduló Románc után igazi csillogó, extrovertált muzsika. Társaság, kacagó vidámság, hisz minden megoldható, felhők, gondok nincsenek is. A kadencia mindezen mintha egy pillanatra elgondolkozna, megtorpanna, de tovább fut és a tételt a virtuóz kitarulkozás, a tántoríthatatlan optimizmus zárja.

C-dúr „Jupiter” szimfónia (No 41) KV. 551

Mit is mondjunk? A mű megszólal és érezzük, hogy a Mozart-i zenekari hangzás csúcsein járunk. Fenséges. Fenséges hangzás. Magával ragadó és újfajta koncentrációra sarkall. A mai estén most tűnik fel, hogy üstdob is van a zenekarban. És fúvósok. És Wolfgang Amadeus zsenialitása, hogy a forte nem sok muzsikust jelent és a piano nem néhány vonós vagy fafúvós vékony sóhaja. Igenis mindenki megszólal, a *zenekarnak* van együtt több, súlyosabb vagy szelídebb, de együtt közölt, megfestett mondanivalója. Ilyenkor jut eszünkbe, hogy megkeressük a karmester nevét a műsorfüzetben. Tudjuk, hogy Mozarthoz fel kell nőnie zenekarnak, karmesternek egyaránt. Akkor és csak akkor vehetik elő ezt a művet.

- I. **Allegro vivace.** Az első tétel – nagy bemutatkozás. A színpadon impozáns díszletek állnak, a megvilágítás változik, látunk néhány szereplőt is, de még nem tudjuk mi lesz a cselekmény...

- II. Andante cantabile.** Az ének már személyes. A szaggatott melódiát panasznak érezzük, a mélyvonósok és rézfúvósok hullámzása fölött a hegedűszólamok viszik ezt a panaszt és adják át a magas fafúvósoknak, oboának, fuvolának. Nincsenek egymással küzdő karakterek. A panasz inkább belső vívódás. Kérdések, válaszok és újabb kérdések - végül is válasz nélkül.
- III. Menüett.** Ez az érett Mozart menüettje. Felnöttes, komoly, nem a felületes rokkó csillogás zenéje. A tempó, a szerkezet még a megszokott, de a táncosok már komolyabban, szinte Beethoven-i kételyekkel, kérdésekkel lejtenek: „Biztos, hogy ez a mi dolgunk?” Úgy tűnik, még mindenki kitart a szabályosság mellett. Még nincs forradalom ...
- IV. Molto allegro.** Már a megjelölés is mutatja: „molto” – nagyon. Tehát nem csak úgy, vidáman, lazán, hanem többet beleadva. Vegyük komolyan a vidámságot. Tempó, futamok, összjáték – nem a virtuozitás miatt nehéz, hanem mert csak akkor „jön át” minden, ha precízen, teljes profizmussal valósul meg. Ez a koncentráció, összpontosítás fenségessége. Ezt várjuk a mai estétől.

Mozart Day

SUNDAY 5 MARCH 2023

Liszt Academy

Artistic Director: **ANDRÁS KELLER**

Host of Mozart Day: **GÁBOR TAKÁCS-NAGY**

Resident artist: **MIKHAIL PLETNEV**

Mozart's melodies will fill the concert halls of the Liszt Academy all day on Sunday, 5 March. Since 2018 it is the sixth year that Concerto Budapest and its guest artists have evoked the spirit of the ever-relevant master by playing his masterpieces.

“With Mozart, you can help the world. There is a term that fully applies to his music, which might sound somewhat commonplace, yet it's true: ‘eternal’. It is a marvel of human culture, infinite like the universe.” – proclaims the Kossuth Prize and Prima Primissima Award-winning musical director of Concerto Budapest, András Keller, the mastermind behind the Mozart Day and also its Artistic Director, who compiled this year's thematic concert day with great versatility and many colours.

We can enjoy the fruits of Mozart's rich oeuvre – ranging from chamber music to concertos and symphonies – in four concerts. The audience can relish his *Symphonies No. 38 in D major* nicknamed “Prague”, *No. 39 in E-flat major*, *No. 40 in G minor* and *No. 41 in C major “Jupiter”* as well as his *Sinfonia Concertante in E-flat major*, his *Piano Concertos in C minor and D minor*, his *Piano Quartet in G minor* and *Piano Quintet in E-flat major*.

As András Keller commented in an interview, “What makes Mozart Day so unique is that we shower our greatest love on it.” And this time, it will take place in collaboration with such fellow artists as Gábor Takács-Nagy, the event's host and guest conductor, Mikhail Pletnev, the resident soloist of Season 2022/23 of Concerto Budapest, violinists Barnabás Kelemen and Katalin Kokas, the Keller Quartet and the instrumentalists of the Franz Liszt Chamber Orchestra and Concerto Budapest. As two hundred years ago, Franz Schubert described the day he spent with the music of his great and profoundly admired predecessor Mozart, “A light, bright, fine day will remain throughout my whole life. As from afar, the magic notes of Mozart's music still gently haunts me.” We will most likely have similar sensations recalling this spring Sunday spent with this great master.

11:00 | GRAND HALL

Mozart Day 1 Opening concertconcert

MOZART: Piano Concerto No. 24 in C minor, K. 491

MOZART: Symphony No. 38 in D major K. 504 "Prague"

Mikhail Pletnev piano

Concerto Budapest

Conductor: **Gábor Takács-Nagy**

14:00 | GRAND HALL

Mozart Day 2 Piano Quartet and Quintet

MOZART: Piano Quartet in G Minor, K. 478

MOZART: Quintet for Piano and Winds in E-flat Major, K. 452

Mikhail Pletnev piano, **Béla Horváth** oboe, **Csaba Klenyán** clarinet,

Bálint Mohai bassoon, **Bálint Tóth** horn

Keller Quartet

16:30 | GRAND HALL

Mozart Day 3 Symphony and Sinfonia concertante

MOZART: Sinfonia concertante for Violin,

Viola and Orchestra in E-flat major K. 364 (320d)

MOZART: Symphony No. 39 in E-flat Major, K. 543

Barnabás Kelemen violin, **Katalin Kokas** viola

Franz Liszt Chamber Orchestra, (artistic director: **István Várdai**)

Concertmaster: **Péter Tfirst**

Conductor: **Gábor Takács-Nagy**

19:30 | GRAND HALL

Mozart Day 4 Closing concert

MOZART: Symphony No. 40 in G minor, K. 550

MOZART: Piano Concerto No. 20 in D minor, K. 466

– interval –

MOZART: Symphony No. 41 in C major K. 551 "Jupiter"

Mikhail Pletnev piano

Concerto Budapest

Conductor: **András Keller**

Moz art nap

concertobudapest.hu

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

ZENEAKADÉMIA
ALAPÍTVA 1875